

Handlingsplan mot mobbing

Kommunale barnehager

- Solstrålen
- Sjøstjerna
- Åros
- Torvmoen

Revidert november 2015

Vi er ikke like, men like verdifulle

Ett liv i dine hender

Et barn som blir kritisert, lærer seg å fordømme.

Et barn som opplever fiendtlighet, lærer seg og sloss.

Et barn som blir gjort til latter, utvikler sjenanse.

Et barn som opplever skam, lærer skyldfølelse.

Et barn som blir møtt med toleranse, lærer seg tålmodighet.

Et barn som blir oppmuntret, lærer seg tillit.

Et barn som får ros, lærer seg å påskjønne.

Et barn som blir behandlet rettferdig, lærer seg rettferdighet.

Et barn som får oppleve sikkerhet, lærer seg å føle tillit.

Et barn som blir satt pris på, lærer seg å være fornøyd med seg selv.

Et barn som blir akseptert og møter vennskap, lærer seg å føle kjærlighet til verden.

Dorothy Law Holte

Definisjon på mobbing

Med mobbing mener vi gjentatt negativ eller "ondsinnert" atferd fra en eller flere rettet mot noen som har vanskelig for å forsvare seg. Systematisk utestengning eller gjentatt erting på en ubehagelig måte er også mobbing.

Det er viktig å understreke at opplevelsen av mobbing er subjektiv. Definisjonsretten ligger hos den som føler seg utsatt for mobbing.

Manifest mot mobbing 2011-2014

Med bakgrunn i denne definisjonen, ser vi det ikke som avgjørende å diskutere om handlingene er bevisste eller ikke. Det vesentlige er om små barn i barnehagen opplever å ikke kunne forsvare seg mot atferd som oppleves krenkende fra andre barn eller voksne.

Ingrid Lund

Utdrag fra rammeplanen

Barnehagen har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av diskriminering og mobbing.

Rammeplanen s. 7

Barnehagen skal fremme positive handlinger som motvirker avvísning, mobbing og vold. Personalet må medvirke til at hvert enkelt barns individualitet og behov for selvtillit kan skje i trygghet og innenfor fellesskapets normer og regler.

Rammeplanen s.18

Sosial kompetanse er vesentlig for å motvirke utvikling av problematferd som diskriminering og mobbing.

Rammeplanen s.28

Hvordan ser mobbing mellom små barn ut?

Undersøkelser om barns opplevelser i barnehagen viser at ett av ti barn opplever å bli plaget i barnehagen, kjennetegn på slik plaging er:

- Slåing, dytting og lugging.
- Erting, bli ledd av, kalt dumme ting.
- Ødelegger og gjemmer ting for hverandre.
- Utestenging.

(Foreldreutvalget for barnehager (FUB) – 2012)

Det er viktig å ha fokus både på mobbeofre og mobbere, når vi jobber med disse utfordringene. Begge parter trenger hjelp og veiledning av tydelige og trygge voksne, som bidrar til å utvikle gode relasjoner og samspillsmønstre som er fundamentet for utvikling av mestring, vennskap og empati.

Mål for barnehagens arbeid

- Skape felles forståelse av mobbing i barnehagen.
- Få kjennskap til mobbing og vurdere tiltak.
- Undersøke om mobbing foregår i barnehagen.
- Sette inn tiltak overfor barnet som opplever mobbing og barnet som utfører mobbing/hele avdelingen.
- Alle barn skal ha et godt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø med nulltoleranse for mobbing.
- Øke personalets kunnskap om forebygging og håndtering av mobbing i barnehagen.
- Alle ansatte skal jobbe aktivt for å opprettholde et mobbefritt oppvekstmiljø i barnehagen.

Forebygging av mobbing

- Voksne er aktivt til stede i barnegruppa og veileder barna når det er behov for det.
- Oppmerksomme voksne, også i frileken, slik at vi oppdager hva som skjer på de plassene barna vil være i fred for de voksne.
- Voksne skal se, høre og bekrefte barna.
- Vi har nulltoleranse for erting/ mobbing i barnehagen. Vi snakker med de involverte barna med en gang det oppdages.

- Vi observerer barna/ barnegruppa jevnlig.
- Foreldresamarbeid: Barnehagen tilbyr to foreldresamtaler i løpet av året, og kaller inn til flere møter ved behov. I tillegg har vi den daglige kontakten med foreldrene, hvor vi snakker om hvordan barnet har det i barnehagen.
- Voksne i barnehagen er bevisst på at de er rollemodeller.
- Barnehagen arbeider kontinuerlig med å gi barna ferdigheter i sosial kompetanse (empati, prososial atferd, selvkontroll, selvhevdelse, lek, glede og humor).
- Barnehagen er med i ”Være sammen” programmet
- Barnehagene deltar i satsningen *Inkluderende læringsmiljø*
- Vi tar foreldres bekymringer på alvor.
- Vi har jevnlig oppgaver og diskusjoner vedrørende mobbing på avdelingsmøter og personalmøter. Dette gjøres for å styrke innsatsen mot mobbing gjennom økt bevissthet, kunnskaps- og kompetanseheving og konkret handling.
- Ute har avdelingene ansvar for å fordele personalet på ulike områder i barnehagen. Dette er for å sikre at voksne til enhver tid, har oversikt over alle områder der barn oppholder seg.
- Bruk av boka: «Mattias er alene» av Ingrid Lund
- Alle barnehagene deltar i nasjonal kampanje mot mobbing i uke 36
- I barnegruppa skal personalet tilrettelegge for refleksjonstema som blant annet:
 1. Hva er en venn?
 2. Hvordan kan du være en god venn?
 3. Hva er en god venn for deg?

Være sammen prosjektet

Kommunale barnehager er med i programmet ”Være sammen”. Hovedfokus i programmet er inkludering, sosial kompetanse og aggresjonsmestring, og er et forebyggende pedagogisk program bl.a. i forhold til mobbing. ”Være sammen” er et verktøy som gir et utgangspunkt for gode samtaler med barn. Det stimulerer til samtale og refleksjon til temaene som berøres, slik at en utvikler gode holdninger både hos voksne og barn.

I sin henvendelse til barna er det laget et materiell som består av bøker, figurer, sanger og en regnbueløve (bamse). Bøkene tar blant annet opp forskjellige følelsesmessige temaer. Det er regnbueløven som filosoferer i bøkene, og hver side har illustrasjoner som skal hjelpe barnet og den voksne til å samtale om regnbueløvens følelser og tanker.

Materialet består også av en magnetograf med samtalefortellinger. Fortellingene er ganske åpne og legger vekt på situasjoner barna kjenner seg igjen i. Magnetografen blir brukt som et hjelpemiddel til å samtale med barna om forskjellige situasjoner, og finne løsninger på dilemmaer og konflikter.

Vi ønsker at Være sammen programmet vil gi barna hos oss et godt grunnlag for å kunne være inkluderende og gode mot hverandre, og at de kan reflektere over egne handlinger og væremåter i møte med andre.

Ved å jobbe med ”Være sammen” programmet sin voksne del, er målsettingen å høyne kompetansen hos barnehagepersonalet med særlig fokus på utfordrende atferd, relasjonsbygging og inkludering, slik at ethvert barn kan bli en betydningsfull deltaker i

felleskapet. En annen målsetting er at personalet i barnehagen oppnår en kompetanseheving ved å bli bevisst på egne holdninger og relasjoner til barna og kollegaene sine. For å nå målene jobber vi med den autoritative voksenrollen. Dette går ut på at de voksne kan sette klare grenser på en trygg, varm og respektfull måte som samtidig bygger relasjoner. Vi jobber også med kollegaveiledning. Utgangspunktet for slik veiledning er hverdagens små og store utfordringer. Gjennom et strukturert møte utfordres og utvides forståelse og sammenhenger, som en hjelp i møte med utfordringene. Vi jobber også med andre oppgaver i forhold til temaet, og vi bruker personalmøter, avdelingsmøter og planleggingsdager til dette.

Inkluderende læringsmiljø

Inkluderende læringsmiljø er en satsning i barnehage, skole og PP-tjeneste i kommunene Iveland, Lillesand, Songdalen, Søgne og Vennesla. Formål er at alle barn og unge opplever et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer deres trygghet, helse, trivsel og læring.

Satsingen Inkluderende læringsmiljø startet opp våren 2014 og målet er:

- Barnehagen og skolen har et inkluderende læringsmiljø som fremmer opplevd tilhørighet, trygghet, trivsel og læring.
- Læringsmiljø i barnehage og skole er under kontinuerlig utvikling til fordel for alle barn og unges sosiale og faglige læringsutbytte
- Redusere omfanget av segregerende tiltak

Kunnskap som formidles er forankret i forskning og relatert til praksis. Gjennom pedagogisk refleksjon setter vi fokus på hele miljøet i barnehagen og skoler. Det handler om en utviklingsprosess i barnehage og skole for kapasitetsbygging og utvikling av felles forståelse med utgangspunkt i felles mål. Kapasitetsbygging er et overordnet prinsipp for å få til en endring og handler om den enkelte voksnes kunnskap, ferdigheter, holdning og motivasjon for å implementere og gjøre en endring (Wandersmann mfl.2008).

Grunntanker i barnehagen vår:

- Barn og voksne har en absolutt verdi
- Vi har tro på at alle vil og kan lære
- Vi møter alle med forventning, åpenhet og nysgjerrighet
- Alle opplever tilhørighet i fellesskapet
- Vi gir alle mulighet for deltakelse i fellesskapet

Hva legger vi i begrepet inkludering?

Inkludering forutsetter både en rett til å være forskjellige og en rett til å være i et fellesskap.

Prosedyre om mobbing oppdages

Det skal reageres **straks** mobbing avdekkes og tiltak skal igangsettes.

Personalet skal

- Gripe inn umiddelbart ved erting/ mobbing slik at barna vet at de voksne vet.
- Snakke med de involverte barna om hva som har skjedd. Har samtale med den som er blitt ertet/ mobbet, og samtale med den/ de som ertet/ mobbet.
- Be barna komme med forslag til hva vi kan gjøre videre.
- Når mobbing oppdages, skal styrer og ped.leder informeres. Det vil bli informert om mobbesaker på ped.møte/ personalmøter, slik at alle voksne følger ekstra godt med på de barna det gjelder.
- De involverte ansatte møtes, og avtaler en felles strategi for å stanse mobbingen.
- Ped. leder informerer de involverte foreldre (alle parter). Beskjeden skal gis ansikt til ansikt, ikke i garderoben med andre barn og voksne til stede.
- Samtale med foreldrene til den som er utsatt for mobbing og til den/de som mobber. Barnehagen forteller hva som er avdekket og på hvilken måte de vil arbeide med situasjonen framover. Viktig å lytte til foreldrenes tanker og ideer rundt dette, de kjenner sine barn godt. Lag en tiltaksplan hvor evaluering er et viktig punkt.
- Ped.leder har ansvar for å følge opp tiltaksplanen på avdelingen.
- Ped.leder og styrer tar i bruk krisepermen etter behov, kap.13.
- Ped.leder skriver referat fra alle møter som blir holdt.
- Evaluering av hvordan det går etter 1 – 2 uker (barnehagen). Evt. videre tiltak? Evaluering bør skje kontinuerlig 2 x pr. mnd. eller oftere inntil saken er løst.
- Nye samtaler med barna ved behov.
- Oppfølgingssamtaler med de involverte barna innen en måned.
- Oppfølgingssamtaler med foreldrene innen en måned.
- Vurder å kontakte PPT, tverrfaglig team o.l for råd og veiledning.

Hva kan foreldre gjøre for å forebygge mobbing?

- Snakk aldri nedsettende om personalet, de andre barna i barnehagen eller foreldrene deres.
- Meld i fra til barnehagen dersom dere oppdager at erting/mobbing forekommer blant barna.
- Gi tilbakemeldinger på barnets trivsel og opplevelser.
- Vi oppfordrer foreldre til å holde seg til felles retningslinjer når det arrangeres private bursdager hvor barn fra barnehagen er invitert. Det primære formålet er at ingen barn blir oversett.
- Støtter barnehagens arbeid i styrking av barnas sosiale kompetanse. Et eksempel på dette er å følge med på månedsplanene. Her står det beskrevet hva avdelingen har fokus på, og hva de jobber med.
- Er støttende i å skape et inkluderende miljø i barnehagen. Et eksempel på dette kan være å invitere barn med hjem - legge opp til vennskap.

Ansatte og foreldre har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen!

Vedlegg.

Begrepsforklaringer i forhold til sosial kompetanse

- Selvfølelse

Å oppleve egenverd, akseptere seg selv, kjenne seg akseptert, oppleve indre styrke og ha en positiv holdning til seg selv.

- Empati

Å ha forståelse for andres perspektiver, tanker og følelser, kunne leve seg inn i andres situasjon, vise medfølelse og ta hensyn og kunne tolke og forstå følelsesuttrykk.

- Prososial atferd

Å ha positive, sosiale holdninger og å kunne utføre handlinger som å oppmuntre, bry seg om, vise omsorg, hjelpe til og dele med andre.

- Selvhevdelse

Å kunne hevde seg selv og egne meninger på en god måte, våge å stå imot gruppepress, ta initiativ og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang, delta uoppfordret og invitere andre

- Selvkontroll

Å kunne tilpasse seg ulike situasjoner, takle konflikter og utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser.